

ACTIVITATEA DIPLOMATICĂ ÎN JURUL CONFLICTULUI DINTRE PETRU RAREȘ ȘI POLONIA

ILIE CORFUS

Introducere. Principala sursă documentară pentru studiul relațiilor romino-polone din prima jumătate a secolului al XVI-lea o formează actele cancelariei polone din timpul ultimilor regi din dinastia jagiellonă, Sigismund I cel Bătrîn (1506—1548) și Sigismund August (1548—1572), adunate pe la mijlocul veacului amintit într-o vastă colecție de documente în manuscris (aproape 29 volume) de Stanisław Górski, cel mai de seamă istoric polon de la Długosz pînă la destrămarea Poloniei. Colecția lui Górski cuprinde scrisorile intrate, precum și cele ieșite din cancelaria regală în chestiuni interne și de politică externă. Scrisorile ieșite din cancelarie au ajuns în mîinile celor cărora le-au fost adresate, deci ele au fost împrăștiate în arhivele țărilor cu care Polonia menținea relații diplomatice, precum și în diferite biblioteci publice și particulare. Scrisorile intrate în cancelarie s-au păstrat mai puțin în arhiva statului și mai mult în colecțiile particulare ale diferiților cancelari poloni. O astfel de colecție de acte, cuprinzînd corespondența cancelariei polone dintre anii 1515 și 1535, adică din timpul cînd în postul de vicecancelar funcționa Petru Tomicki, episcopul Cracoviei, a ajuns după moartea acestuia (1535) în posesia lui Górski, secretarul lui Tomicki în cancelaria regatului, servindu-i drept material fundamental pentru alcătuirea colecției sale de documente în diferitele ei redacții. Căci de sub mîna lui Górski au ieșit trei redacții: prima, cea mai veche, în 19 volume; a doua, întocmită după 1556, în 17 volume, iar a treia, cea mai vastă, în 27 tomuri, a fost oferită senatului polon în 1567. Dat fiind că această colecție cuprindea, în redacțiile de mai sus, acte secrete de stat, Górski nu s-a gîndit s-o publice, ci a dedicat-o uzului intern al cercurilor conducătoare, în amintirea maestrului său P. Tomicki. După diferitele sale redacții, păstrate în original sau în copie în diferite arhive din Polonia și din străinătate, colecția de documente a lui Górski, în manuscris, a început să fie tipărită la Poznań în 1852, sub titlul *Acta Tomiciana*, ca un omagiu adus peste veacuri lui P. Tomicki. Primele opt volume au apărut în cursul anilor 1852—1860, iar volumele IX—XIII în anii 1876—1915. Volumul